

**Bestemmingsplan Rolde, uitbreiding
begraafplaats**

Vastgesteld

Opdrachtgever:	Gemeente Aa en Hunze
Rapportnummer:	RB 10.283
Datum vrijgave:	Juli 2017
Opsteller:	Dhr. M. Beek
Goedkeuring:	Dhr. H. de Roo

Inhoudsopgave

.....	1
1	HOOFDSTUK 1 INLEIDEND HOOFDSTUK
1.1	Inleiding
1.2	Aanleiding
1.3	Planologisch kader
1.4	Doel
1.5	Verantwoording
1.6	Leeswijzer
2	HOOFDSTUK 2 LOCATIEBESCHRIJVING
2.1	Historie en huidige situatie
2.2	Motivatie locatiekeuze
2.3	Gewenste uitbreiding
3	HOOFDSTUK 3 BELEIDSKADER
3.1	Rijksbeleid
3.1.1	<i>Ruimtelijk – Structuurvisie Ruimte en Infrastructuur</i>
3.1.2	<i>Ladder voor duurzame verstedelijking</i>
3.1.3	<i>Wet op de lijkbezorging</i>
3.1.4	<i>Besluit op de Lijkbezorging</i>
3.1.5	<i>Inspectierichtlijn Lijkbezorging, 3e herziene druk</i>
3.1.6	<i>Conclusie Rijksbeleid</i>
3.2	Provinciaal beleid
3.2.1	<i>Actualisatie omgevingsvisie Drenthe 2014</i>
3.2.2	<i>Omgevingsverordening Drenthe</i>
3.2.3	<i>Kernkwaliteiten-analyse</i>
3.3	Gemeentelijk beleid
3.3.1	<i>Herijking Strategische Toekomstvisie 2015 – 2015</i>
4	HOOFDSTUK 4 OMGEVINGSASPECTEN
4.1	Archeologie
4.2	Bodem
4.3	Cultuurhistorie
4.4	Ecologie
4.5	Externe veiligheid
4.6	Geluid (Wet geluidhinder)
4.7	Luchtkwaliteit
4.8	M.E.R.-beoordeling
4.9	Milieuhinder
4.10	Verkeer en Vervoer
4.11	Watertoets
5	HOOFDSTUK 5 UITVOERBAARHEID
6	HOOFDSTUK 6 OVERLEG EN INSpraak
7	HOOFDSTUK 7 JURIDISCHE TOELICHTING
7.1	Algemeen
7.2	Toelichting op de toelichting
7.3	Toelichting op de planregels

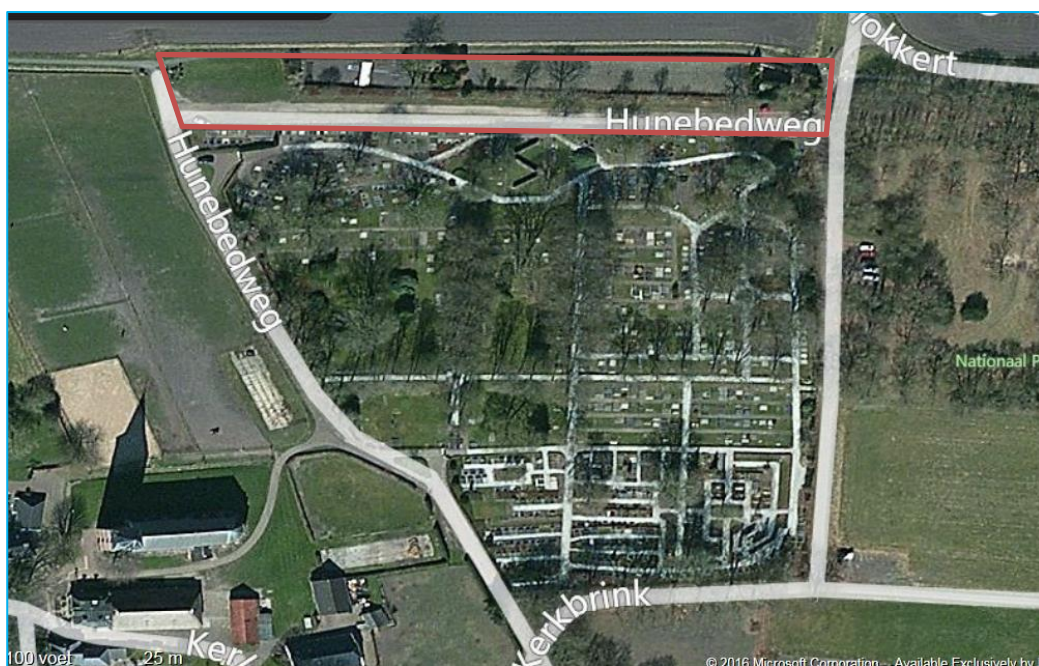
1 Hoofdstuk 1 Inleidend Hoofdstuk

1.1 Inleiding

Voorliggend bestemmingsplan is bedoeld om het juridisch kader te bieden voor het kunnen uitvoeren van een ruimtelijk initiatief. Tevens biedt voorliggend bestemmingsplan de onderbouwing van waarom het gewenste ruimtelijk initiatief inpasbaar is op de door initiatiefnemer gewenste locatie.

1.2 Aanleiding

Aan de noordkant van het dorp Rolde bevindt zich een begraafplaats. De begraafplaats is in eigendom van de gemeente Aa en Hunze. De begraafplaats begint aan te lopen tegen zijn grenzen en uitbreiding is noodzakelijk. De uitbreiding is voorzien aan de noordkant van de bestaande begraafplaats. Onderstaand een weergave van de ligging van de begraafplaats vanuit de lucht en een weergave van de beoogde uitbreiding (rode kader) en een tekening van de uitbreiding (in paragraaf 2.2 is de gehele tekening inclusief de legenda weergegeven).

1.3 Planologisch kader

De gronden waar de uitbreiding van de begraafplaats betrekking op hebben zijn in het bestemmingsplan Buitengebied van de voormalige gemeente Rolde bestemd als 'Agrarisch gebied met hoge landschappelijke en natuurlijke waarden'.

De uitbreiding van de begraafplaats is niet voorzien binnen deze genoemde bestemming. Medewerking aan het voornemen om deze uitbreiding wel te realiseren is mogelijk via een herziening van het vigerende bestemmingsplan, waarbij de gronden dezelfde bestemming zullen krijgen als de bestaande begraafplaats (bestemming Maatschappelijk – Begraafplaats). Voorliggend bestemmingsplan voorziet in het planologisch instrument om de gewenste uitbreiding van de begraafplaats mogelijk te maken.

1.4 Doel

In deze partiële herziening van het geldende bestemmingsplan wordt ingegaan op de (ruimtelijke) gevolgen van de voorgenomen ontwikkeling van het betreffende gebied. De realisatie van de gewenste plannen dient niet in strijd te zijn met een goede ruimtelijke ordening.

1.5 Verantwoording

Bij het opstellen van voorliggend bestemmingsplan is gebruik gemaakt van diverse (beleids)documenten en websites. Sommige (beleids)documenten en beeldbeschrijvende documenten zijn in voorkomende gevallen integraal overgenomen om de inhoud zoveel mogelijk te waarborgen. Daar waar bronnen zijn gebruikt is dat in de tekst weergegeven.

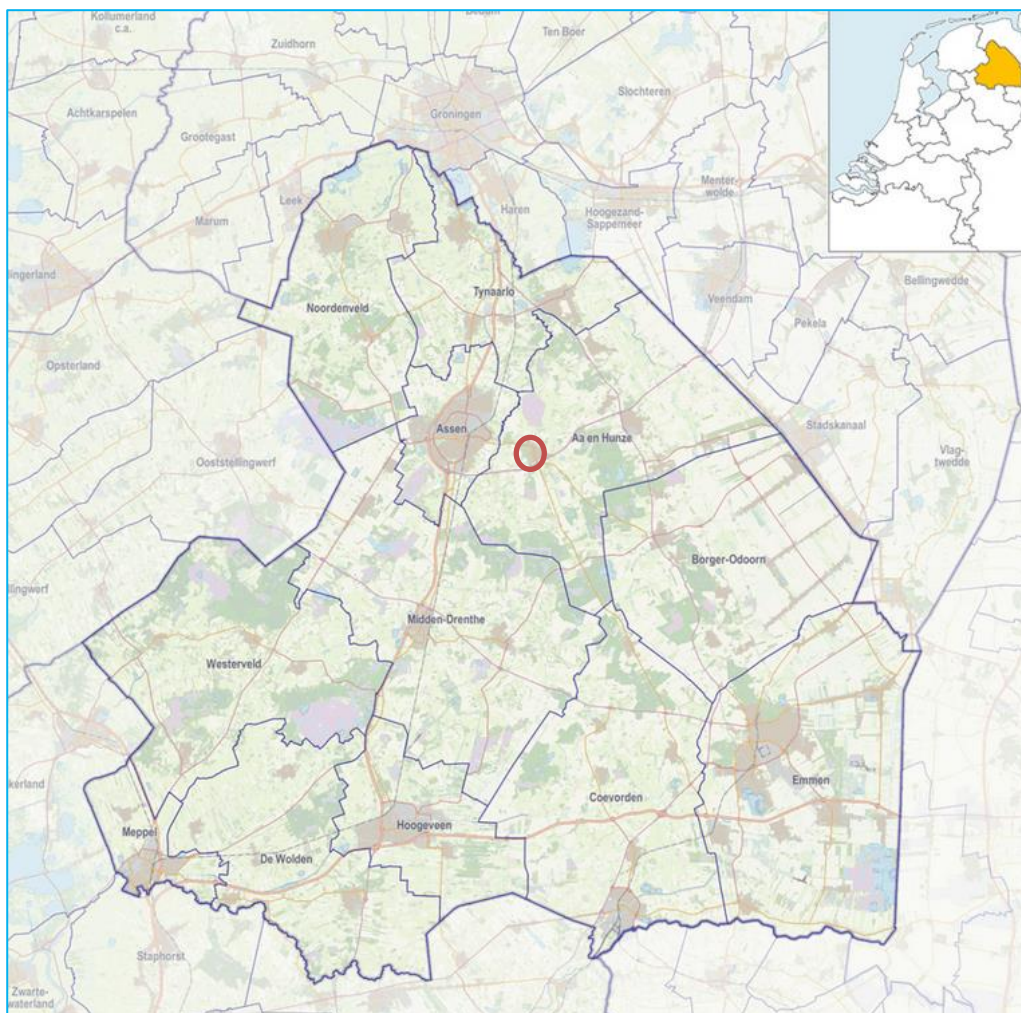
1.6 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 een weergave gegeven van de historie en ligging van het plangebied. In Hoofdstuk 3 komen de verschillende relevante beleidsstukken voorbij die van toepassing zijn op het plan en uitgewerkt van provinciaal niveau tot gemeentelijk niveau. Hoofdstuk 4 geeft de invloed weer van het plan tot de verschillende omgevingsaspecten. In hoofdstuk 5 staat de economische uitvoerbaarheid centraal. Hoofdstuk 6 doet verslag van de inspraak- en overlegreacties, waarna hoofdstuk 7 ingaat op de juridische vertaling van het plan en vervolgens volgen in hoofdstuk 8 de regels.

2 Hoofdstuk 2 Locatiebeschrijving

2.1 Historie en huidige situatie

De begraafplaats te Rolde bevindt zich in de Drentse gemeente Aa en Hunze. Hieronder is de ligging van Rolde vanuit een hoger perspectief weergegeven.

Nederland, provincie Drenthe, gemeente Aa en Hunze en de ligging van Rolde in één oogopslag.

De begraafplaats van Rolde bevindt zich in aan de noordkant van het dorp aan de Hunebedweg. Aan de noordkant van de begraafplaats bevinden zich landerijen, aan de oostkant bevindt zich de weg Slokkert en de hunebedden D17 en D18. Aan de zuidkant bevinden zich afschermende bosschages richting het centrumgebied van Rolde. Aan de westkant bevindt zich de Jacobuskerk. Onderstaand een weergave van de ligging van de begraafplaats ten opzichte van het dorp Rolde.

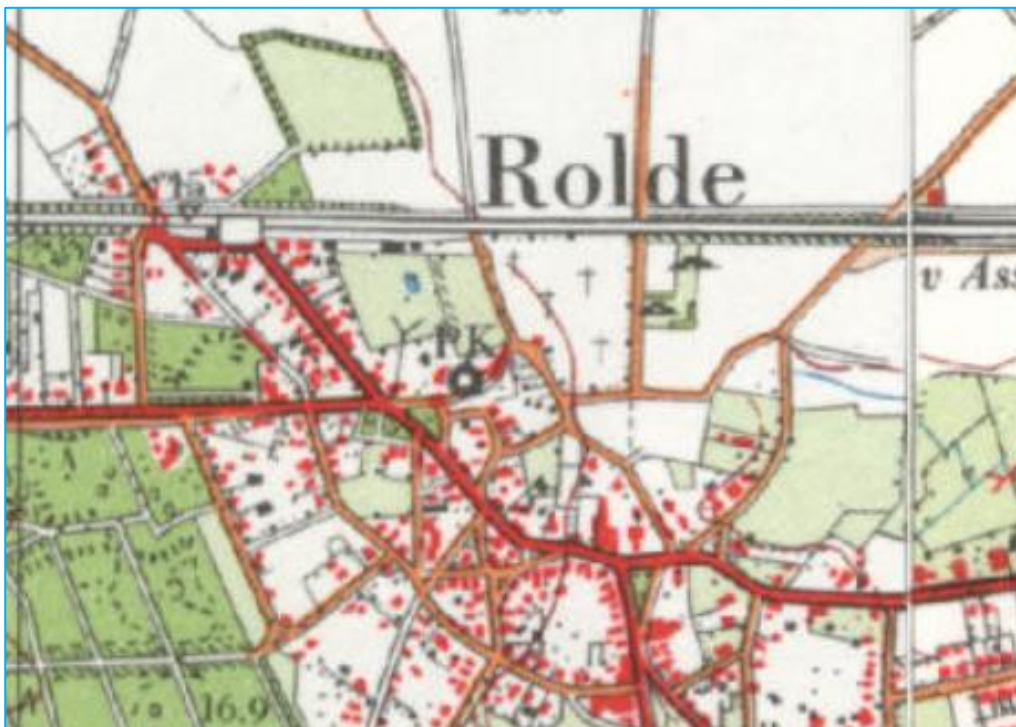

Op kaarten vanuit circa 1850 is de begraafplaats (als ook de hunebedden) al zichtbaar.

Anno 1850

Rond 1960 heeft de begraafplaats haar huidige omvang al bereikt zo lijkt het op basis van een topografische kaart uit anno 1960.

Anno 1960

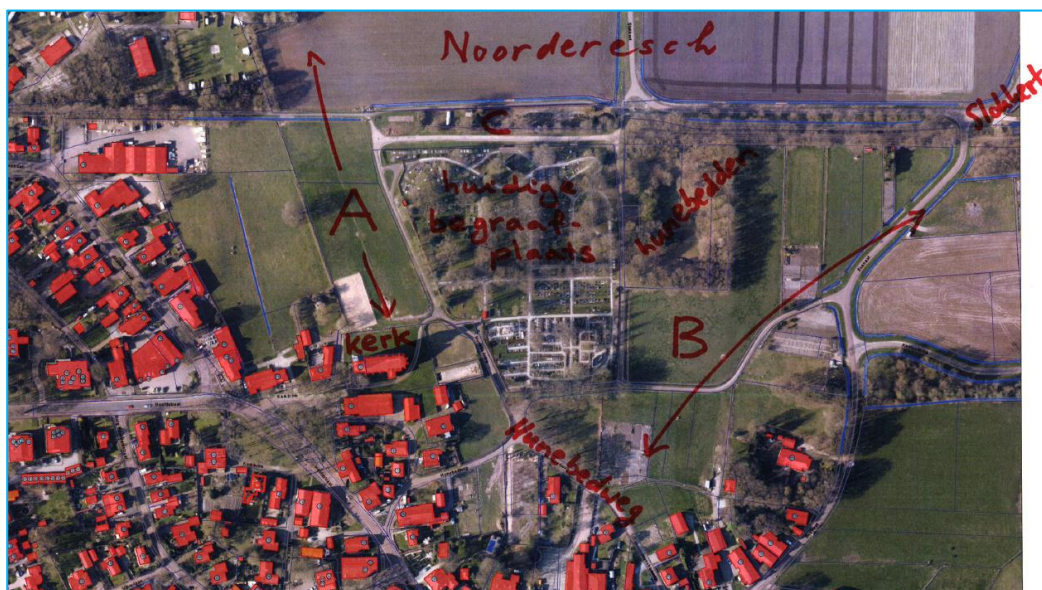
Op onderstaande foto is te zien de gronden waar de uitbreiding is voorzien, het betreffen de gronden vanaf de haagbeuk aan de linkerkant van de foto en dan de gronden rechts daarvan inclusief de bomensingel.

2.2 Motivatie locatiekeuze

Vanwege een doelmatige exploitatie is voor extra graven in Rolde uitbreiding van de bestaande begraafplaats gewenst en niet het creëren van een dependance. De uitbreiding van de bestaande begraafplaats is daarom alleen in de directe nabijheid wenselijk en bij voorkeur direct aansluitend daarop.

De volgende locaties zijn overwogen (zie onderstaande kaart). Deze waren ten tijde van deze overweging allen in particulier eigendom. Er is ambtelijk overleg gevoerd over deze locaties met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Drenthe.

Zowel locatie A als B vielen in overleg af, omdat het aanleggen van een begraafplaats ter plaatse het waardevolle open karakter van deze gronden zou aantasten. Bij locatie A wordt onevenredig afbreuk gedaan aan de zichtrelatie tussen Rolde (en in het bijzonder de Jacobuskerk) en de Noorderesch tussen Rolde en Balloo. Bij locatie B wordt onevenredig afbreuk gedaan aan het open landschap tussen de Hunebedweg, de Slokkert en de hunebedden.

Locatie C was al een locatie zonder open karakter, die begrensd wordt met het open buitengebied ten noorden ervan door een fietspad. Omdat deze locatie een uitbreiding van de begraafplaats in noordelijke richting inhoudt, wordt er geen afbreuk gedaan aan het open zicht tussen Rolde en het buitengebied.

Bij de inrichting van Locatie C is betrokken dat de gronden nabij de rioolwaterpersleiding niet voor begraven ingericht konden worden. Volgens het bestemmingsplan is begraven hier straks uitgesloten. Daarom wordt ter plaatse van deze leiding het wandelpad gehandhaafd dat gelegen is op het oude spoortracé. Daarmee wordt ook dit cultuurhistorische element behouden. Met de overgebleven gronden van locatie C kan worden voorzien in de uitbreidingsbehoefte.

Nadat de keuze voor locatie C is gemaakt, is overgegaan tot aankoop van deze gronden, waardoor deze nu in eigendom zijn van de gemeente.

2.3

Gewenste uitbreiding

Ten behoeve van de uitbreiding is ook een inrichtingsplan opgesteld. Hierna volgt de weergave daarvan. De borging tot de uitvoering van de uitbreiding op deze manier van inrichten wordt geborgd door het opnemen van een zogeheten 'voorwaardelijke verplichting' in de regels.

3 Hoofdstuk 3 Beleidskader

Binnen het ruimtelijk werkveld is door de verschillende overheidslagen veel beleid opgesteld. Middels dit beleid is getracht richting te geven aan de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

Getoetst wordt of het plan past binnen het vigerende planologisch kader en binnen het ruimtelijk beleid van de verschillende overheidslagen. In dit hoofdstuk staat een overzicht van het van toepassing zijnde beleid in relatie tot de gewenste ontwikkelingen van de gemeente Aa en Hunze op deze locatie.

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 *Ruimtelijk – Structuurvisie Ruimte en Infrastructuur*

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is op 22 november 2011 onder aanvaarding van een aantal moties door de Tweede Kamer aangenomen en 13 maart 2012 vastgesteld. Onderdeel van deze structuurvisie is het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

Met de structuurvisie kiest het rijk voor een selectievere inzet van rijksbeleid op slechts 13 nationale belangen. Voor deze belangen is het Rijk verantwoordelijk en wil het resultaten boeken. Buiten deze 13 belangen hebben decentrale overheden beleidsvrijheid.

Voor de projectlocatie zijn in de SVIR geen specifieke onderwerpen opgenomen die aangemerkt worden als nationaal belang waarmee rekening gehouden dient te worden.

3.1.2 *Ladder voor duurzame verstedelijking*

Op 1 oktober 2012 is het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gewijzigd, en is 'de ladder voor duurzame verstedelijking' daaraan toegevoegd. De ladder ondersteunt gemeenten en provincies in vraaggerichte programmering van hun grondgebied, het voorkomen van overprogrammering en de keuzes die daaruit volgen. De Minister van Infrastructuur en Milieu heeft een handreiking beschikbaar gesteld als hulpmiddel bij de toepassing van de ladder.

Doel

De ladder voor duurzame verstedelijking is in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) geïntroduceerd. Doel van de ladder voor duurzame verstedelijking is een goede ruimtelijke ordening door een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. Het Rijk wil met de introductie van de ladder vraaggerichte programmering bevorderen. De ladder beoogt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten.

Motiveringsplicht en resultaat

Overheden dienen nieuwe stedelijke ontwikkeling te motiveren met de drie opeenvolgende stappen. De stappen bewerkstelligen dat de wens om een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk te maken, nadrukkelijk wordt gemotiveerd en afgewogen met oog voor (1) de ruimtevraag, (2) de beschikbare ruimte en (3) de ontwikkeling van de omgeving waarin het gebied ligt.

De stappen schrijven geen vooraf bepaald resultaat voor, omdat het optimale resultaat moet worden beoordeeld door het bevoegd gezag dat de regionale en lokale omstandigheden kent. Dit gezag draagt de verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke afweging over die ontwikkeling.

Wettelijk kader

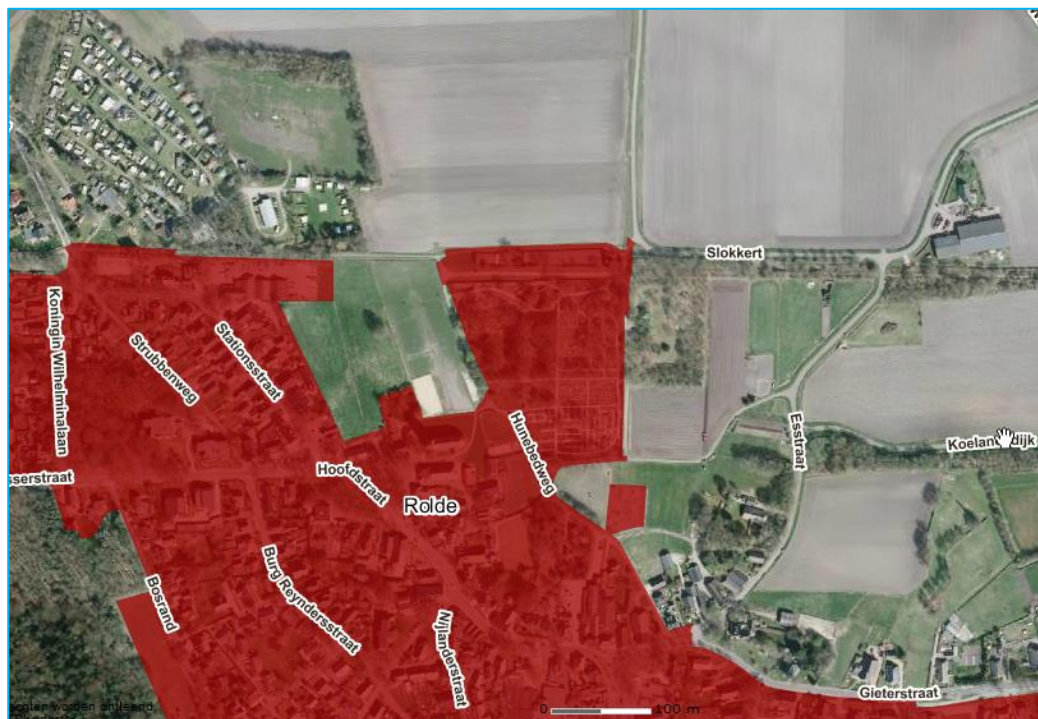
De ladder voor duurzame verstedelijking is het kader voor alle juridisch verbindende ruimtelijke plannen van de decentrale overheden.

Belangrijke vraag is om te bepalen of er wel sprake is van een zogeheten 'stedelijke ontwikkeling'.

De definitie voor een stedelijke ontwikkeling (artikel 1.1.1, lid 1, Bro) luidt als volgt:

Stedelijke ontwikkeling: ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen.

In de Handreiking staat dat er geen ondergrens is bepaald voor wat een 'stedelijke ontwikkeling' is. De uitbreiding van de bestaande begraafplaats komt voort uit de lokale vraag naar ruimte voor graven. De vraag kan binnenstedelijk worden ingevuld door uitbreiding van de huidige begraafplaats. Gezien het feit de ontwikkeling een lokale vraag betreft is de ladder voor duurzame verstedelijking niet aan de orde.

Weergave dat uitbreiding plaatsvindt binnen bestaand stedelijk gebied (bron kaartbeeld: Geoportaal Drenthe)

3.1.3 *Wet op de lijkbezorging*

De Wet op de lijkbezorging is een Nederlandse wet die in 1991 is vastgesteld. Doel is te regelen wat er met een lichaam van een overleden persoon moet gebeuren na dood te zijn geboren of na te zijn overleden. In Nederland zijn voor nabestaanden normaliter de begrafenis of de crematie de twee toegestane manieren om ervoor te zorgen dat een dood lichaam geen schade aan de gezondheid van levenden kan toebrengen.

3.1.4 *Besluit op de Lijkbezorging*

Het besluit op de lijkbezorging regelt onder meer de wijze van begraven en de inrichting van het graf. Zo regelt dit besluit dat bij het begraven geen gebruik mag worden gemaakt van kunststof of metalen omhulsel.

In artikel 10 van het Besluit op de Lijkbezorging is aangegeven welke onderdelen in het register moeten worden opgenomen. Hieraan zal voldaan moeten worden.

3.1.5 *Inspectierichtlijn Lijkbezorging, 3e herziene druk*

De inspectierichtlijn lijkbezorging kan worden gezien als een advies van de Inspectie van de Volksgezondheid voor de milieuhygiënische aspecten van de lijkbezorging. In de inspectierichtlijn worden adviezen gegeven over het tegengaan van bodem- en grondwaterverontreiniging, onvolledige lijkvertering en hinderaspecten.

Aangegeven wordt dat een bodem van zand- of zavelgrond het meest geschikt is voor een begraafplaats. De afwatering van een begraafplaats moet milieuhygiënisch kritisch worden gezien, evenals de mogelijkheid maatregelen te nemen om te voorkomen dat dit water in het grond- of oppervlaktewater terechtkomt.

Ook wordt aangegeven dat de afstand tussen de begraafplaats tot een woning, 20 tot 30 meter dient te bedragen en er een erfafscheiding dient te zijn die de privacy waarborgt.

In voorliggend bestemmingsplan is sprake van een zandgrond. De afstand tot woningen van derden bedraagt meer dan 30 meter. De begraafplaats is ook niet zichtbaar door de rondom gelegen afscheiding. Ook ligt de gemiddeld hoogste grondwaterstand zich op meer dan 3 meter onder het maaiveld.

3.1.6 *Conclusie Rijksbeleid*

Het verzoek is in overeenstemming met het rijksbeleid.

3.2 *Provinciaal beleid*

3.2.1 *Actualisatie omgevingsvisie Drenthe 2014*

Op 2 juli 2014 is de Actualisatie omgevingsvisie Drenthe 2014 vastgesteld. De omgevingsvisie is hét strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe. De visie formuleert de belangen, ambities, rollen, verantwoordelijkheden en sturing van de provincie in het ruimtelijke domein.

In de Omgevingsvisie zijn vier wettelijk voorgeschreven provinciale planvormen samengenomen, te weten:

- De provinciale structuurvisie op grond van de Wro;
- Het provinciaal milieubeleidsplan op grond van de Wet milieubeheer (Wm);
- Het regionaal waterplan op grond van de waterwetgeving;
- Het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan op grond van de Planwet verkeer en vervoer.

De Omgevingsvisie beschrijft de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe voor de periode tot 2020, met in sommige gevallen een doorkijk naar de periode erna.

Missie

De missie uit de Omgevingsvisie luidt: 'Het ontwikkelen van een bruisend Drenthe, passend bij de kernkwaliteiten die de provincie rijk is'.

De kernkwaliteiten zijn:

- rust, ruimte, natuur en landschap;
- oorspronkelijkheid;
- naoberschap;
- menselijke maat;
- veiligheid;
- kleinschaligheid (Drentse schaal).

Ruimtelijke ontwikkelingen

De provincie wil ontwikkelingen stimuleren die een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit. Deze kwaliteit zit voor de provincie in het zorgvuldig gebruikmaken van de ruimte, het behouden en waar mogelijk versterken van de kernkwaliteiten en het waarborgen van de kwaliteit van het milieu en de leefomgeving.

Voor begraafplaatsen is geen specifiek beleid opgenomen in de omgevingsvisie. Wel is sprake van een ontwikkeling in het Nationaal Landschap de Drentsche Aa. De invloed hierop is weergegeven in de kernkwaliteiten-analyse zoals deze in paragraaf 3.2.3 in deze toelichting is weergegeven. Daarnaast is er een landschappelijk inrichtingsplan opgesteld, waarin rekening is gehouden met de verschillende kernkwaliteiten.

3.2.2

Omgevingsverordening Drenthe

In de omgevingsverordening staat het volgende artikel genoemd die betrekking heeft op de ontwikkeling van begraafplaatsen.

Artikel 7.11 (begraafplaatsen)

Het is verboden in een grondwaterbeschermingsgebied een begraafplaats of uitstrooiveld, als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging, of een dierenbegraving aan te leggen of te hebben.

Er is geen sprake van een grondwaterbeschermingsgebied. De aanleg van de natuurbegraafplaats is niet in strijd met de omgevingsverordening.

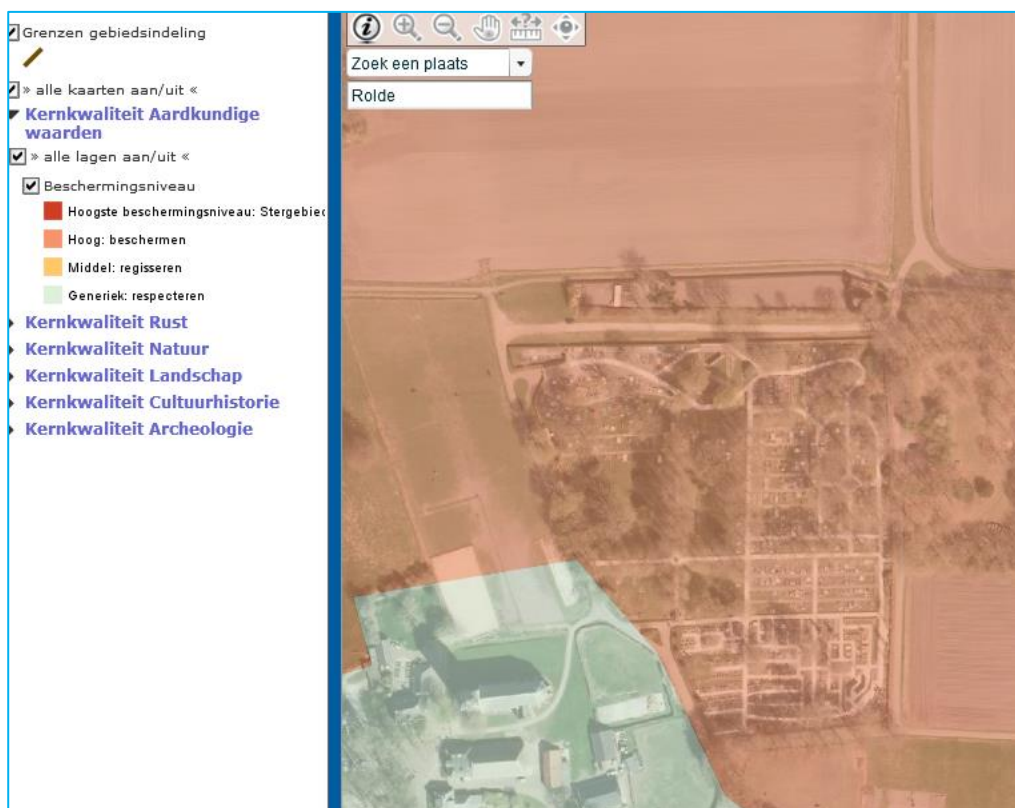
3.2.3

Kernkwaliteiten-analyse

Tevens is geoordeeld of er sprake is van provinciale Kernkwaliteiten voor het gebied. Dit is beoordeeld met de bij de omgevingsvisie behorende kaartenviewer. Hierna volgt het overzicht van de aanwezige kernkwaliteiten in het gebied.

Kernkwaliteit Aardkundige waarden

Er is sprake van een kernkwaliteit Aardkundige waarden – hoog : beschermen.

Wat betekent deze kernkwaliteit?

Drenthe heeft een eigen karakter, een eigen (ruimtelijke) identiteit, die door inwoners en bezoekers hoog gewaardeerd wordt. Het aardkundige landschap van Drenthe is hiervoor in belangrijke mate bepalend. Het provinciaal aardkundig erfgoed is de enige informatiebron over de natuurlijke ontstaansgeschiedenis van Drenthe. Net als archeologische waarden zijn aardkundige waarden voor het merendeel onzichtbaar, onvervangbaar en niet te compenseren. Ze zijn per definitie kwetsbaar voor ruimtelijke ontwikkelingen die met bodemingrepen gepaard gaan. Maar wat zijn precies aardkundige waarden? De provincie omschrijft aardkundige waarden als volgt:

“Drenthe staat bekend om zijn rijke bodemarchief, om zijn aardkundige waarden (AW). De aardkorst geeft belangrijke informatie over de ontstaansgeschiedenis van de wereld, die u kunt aflezen aan hoogveengebieden, stuwwallen en stuifzandgebieden. Niet alleen de natuur, maar ook de mens heeft zijn sporen achtergelaten op en in de Drentse bodem. Dan kunt u denken aan essen, veenterpen en grafheuvels. De zichtbare en onzichtbare rijkdom van onze aardkorst zijn onvervangbare bronnen van kennis van

een ver verleden. Dit wordt daarom ook wel aardkundig erfgoed of aardkundige waarden genoemd.”

De provincie wil aardkundige waarden die bijdragen aan het specifieke Drentse karakter behouden en waar mogelijk herstellen zonder daarbij het normale landbouwkundig gebruik te belemmeren.

Voor aardkundige waarden onderscheidt de provincie drie beschermingsniveaus die verschillen in de mate van inzet van de provincie. De twee hoogste beschermingsniveaus (beschermen en regisseren) zijn van provinciaal belang en aangegeven op de kaart van de Omgevingsvisie. Het gebied ligt in een gebied met een hoog beschermniveau, namelijk “hoog – beschermen”.

Bij ontwikkelingen in deze gebieden vormen de aardkundige kenmerken een randvoorwaarde. Initiatief hebben daarmee de verantwoordelijkheid om vroegtijdig in het planproces inzichtelijk te maken op welke wijze de aardkundige kwaliteiten als onderlegger voor nieuwe plannen worden benut. Er is een landschappelijk inrichtingsplan opgesteld waarmee voldoende rekening is gehouden met de kernkwaliteit aardkundige waarden.

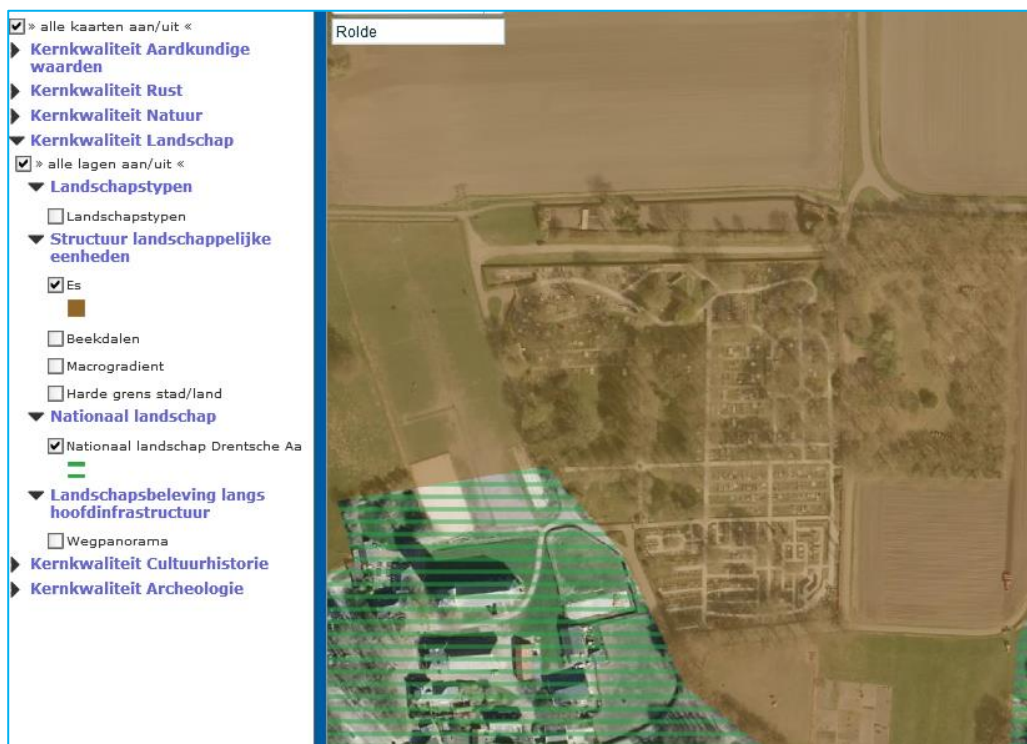
Kernkwaliteit Landschap

Er is sprake van een kernkwaliteit Landschap, te weten ‘Es’ en ‘Nationaal landschap Drentsche Aa’ (zie kaart volgende bladzijde).

Wat betekent deze kernkwaliteit?

De kwaliteit en de diversiteit van het Drentse landschap dragen sterk bij aan het aantrekkelijke milieu om te wonen, te werken en te recreëren. De identiteit van het Drentse landschap wordt bepaald door de ontstaansgeschiedenis en de diversiteit aan landschapstypen.

De provinciale ambitie is het behouden en versterken van de verscheidenheid, de kwaliteit, de identiteit en de beleefbaarheid van het landschap. Van provinciaal belang is het behouden van landschapskenmerken en de onderlinge samenhang en het versterken van de verschillende landschapstypen.

De doelstellingen voor de kernkwaliteit landschap zijn:

- Het behouden en versterken van de ruimtelijke afwisseling van landschapstypen;
- Het behouden en versterken van de volgende karakteristieke kenmerken van de verschillende landschapstypen:
 - in esdorpenlandschap/esgehuchten: de essen en beekdalen.

Voor het esdorpenlandschap is het provinciale belang gericht op de essen en de beekdalen. De essen zijn de in het esdorpenlandschap kenmerkende open ruimtes die veelal omgeven zijn met esrandbeplanting. De beekdalen zijn onbebouwde gebieden met kleinschalige beplantingstructuren en beekdal(rand)beplanting. Het provinciale beleid is bij de essen gericht op het behoud van die open ruimte en het versterken van de esrandbeplanting en bij de beekdalen op het behoud van het onbebouwde karakter en het versterken van de karakteristieke beekdal(rand)beplanting.

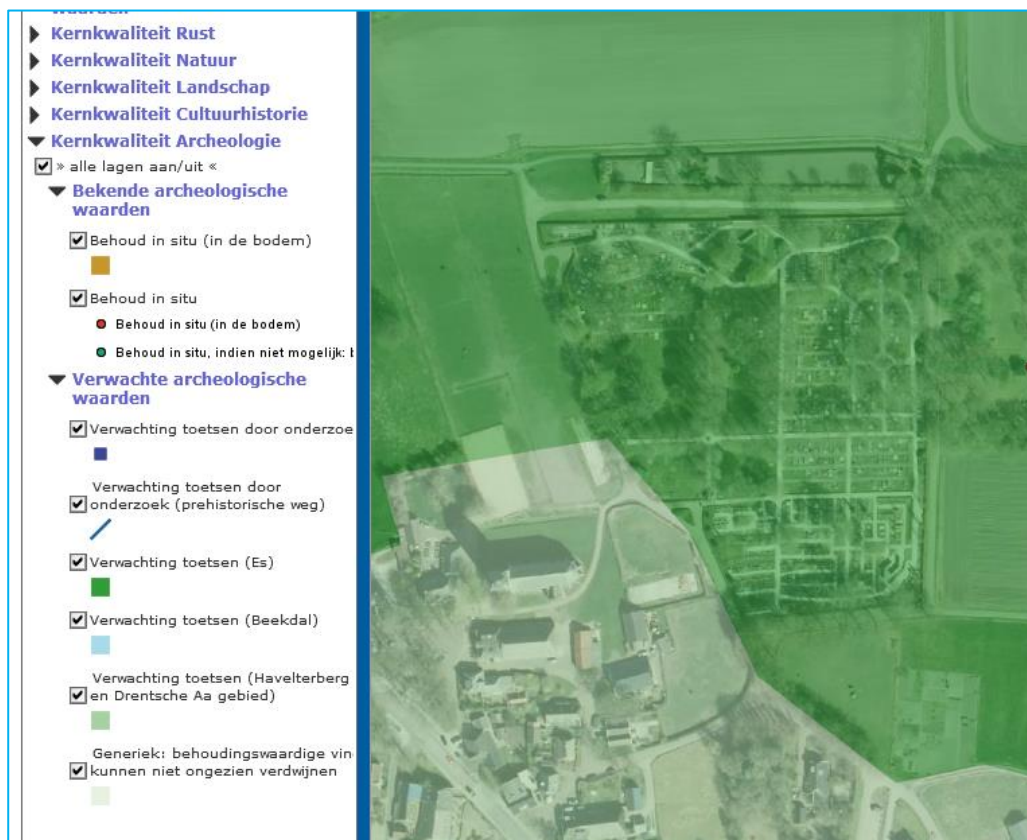
Dit wordt nog extra bevestigd door de provincie door aan te geven dat er sprake is van het nationaal landschap Drentsche Aa. Dit gebied karakteriseert zich door een zichtbare ruimtelijke samenhang tussen esdorp, es, beekdal en veld met bijbehorend microreliëf en beplantingselementen, zoals houtwallen en esrandbosjes. Het beleid van de provincie op dit specifieke landschap is hetzelfde als voor een algemeen esdorpenlandschap, namelijk het beek- en esdorpenlandschap te behouden en te versterken.

Middels een inrichtingsplan is een inrichting van het plangebied beoogd die zo goed als mogelijk rekening houdt met de kernkwaliteiten, dit komt onder andere tot uiting door het in stand houden en verder ontwikkelen van de bestaande esrandbeplanting. Het terrein waar de begraafplaats wordt uitgebreid wordt ook nog eens opgehoogd

aangelegd, waardoor het contrast van de es met het landelijke gebied nog verder wordt vergroot. Het plan is verenigbaar met de aanwezige kernkwaliteiten.

Kernkwaliteit Archeologie

Er is sprake van een kernkwaliteit Archeologie, te weten 'verwachting toetsen – (Es)'.

In gebieden of terreinen met een archeologische verwachting op de archeologiekaarten, stuurt de provincie op een goede uitvoering van archeologisch onderzoek. Hieronder vallen alle essen en beekdalen. Als hier archeologische waarden worden aangetroffen, verwacht de provincie dat deze door hun ruimtelijke spreiding, samenhang, zeldzaamheid, tijdsdiepte en/of goede fysieke kwaliteit van provinciaal belang zullen zijn. Een direct gevolg van deze sturingsrichting is dat de provincie Drenthe vroegtijdig in het planvormingsproces met de initiatiefnemer(s) en/of de gemeente het archeologisch onderzoek willen afstemmen. In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op het aspect archeologie voor het plangebied.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Herijking Strategische Toekomstvisie 2015 – 2015

De herijking bouwt voort op de visie uit 2009. Er lijkt geen noodzaak tot een compleet nieuwe koers. In de gemeente Aa en Hunze is het onverminderd goed leven, recreëren, wonen en werken. Dat is de verdienste van inwoners, maatschappelijke organisaties, private partijen en de gemeente. Desondanks is er geen reden om op de lauweren te gaan rusten. De maatschappelijke en economische omstandigheden zijn de afgelopen

jaren fundamenteel veranderd. De verhouding tussen burgers onderling en tussen burgers en de overheid is complexer geworden. De woning- en vastgoedmarkten zijn onder druk komen te staan. De gemeente staat voor uitdagende nieuwe taken in zorg, welzijn en participatie en wordt geconfronteerd met teruglopende financiële mogelijkheden. Voor de gemeenteraad van Aa en Hunze aanleiding om de strategische visie te herijken.

Vier hoofdkeuzen

Op grond van zowel de visie uit 2009 als ook in de nieuwe visie zijn de speerpunten zoals onderstaand weergegeven nog steeds van belang:

1. Investeren in de kwaliteit van wonen en voorzieningen.
2. Investeren in een levendige en zorgzame samenleving.
3. Investeren in de recreatieve toeristische ontwikkeling.
4. Investeren in een duurzame ontwikkeling in een robuust landschap.

De uitbreiding van de begraafplaats raakt vooral aan het vierde punt, een robuust landschap. Leidend beginsel voor de verdere ontwikkeling is de landschappelijke kwaliteit.

Wel wil de gemeente ruimte bieden voor ontwikkeling en kwalitatieve verbeteringen aanbrengen. Door nieuw landschap wordt het er mooier en robuuster op. Robuuste landschappen kunnen tegen een stootje en bieden ruimte voor ontwikkeling zonder dat het de ruimtelijke kwaliteit teniet doet. De ambitie is een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten, waarbij elk nieuw project – klein of groot – bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. De kwaliteit, diversiteit en robuustheid van ons landschap wint hierdoor aan kracht. Als basis gelden actuele gebiedskenmerken zoals we ze nu kennen: de grootschalige, open Veenkoloniën en de kleinschalige Hondsrug en het Drents Plateau. De visie gaat uit van een principe van wederkerigheid, van 'voor wat, hoort wat', waarbij de realisatie van publieke doelen meelift op de dynamiek van particuliere initiatieven.

De beoogde uitbreidingontwikkeling van de begraafplaats is in overeenstemming met dit principe en geeft op een bescheiden wijze invulling aan de strategische toekomstvisie.

4 Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten

Ruimtelijke plannen kunnen van invloed zijn op de omgeving. Anderzijds kan ook de zichtbare en soms niet zichtbare omgeving van invloed zijn op de uitvoerbaarheid van de voorgenomen plannen. In dit hoofdstuk worden de omgevingsfactoren beschreven. Daarnaast wordt per omgevingsfactor beoordeeld wat de invloed op het plan kan zijn.

4.1 Archeologie

Voor omgang met archeologie geldt vanaf 1-7-2016 de erfgoedwet (<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037521/2016-07-01>) en het gemeentelijk archeologiebeleid.

Archeologisch onderzoek

In het gebied dat zal worden ingericht als begraafplaats hebben tussen 2011 en 2017 verschillende archeologische onderzoeken plaatsgevonden.

In 2011 heeft Arcadis een verkennend booronderzoek uitgevoerd om de opbouw en mate van gaafheid van de bodem vast te stellen (Brouwer, E.W., 2011: Inventariserend veldonderzoek Rolde uitbreiding begraafplaats. Arcadis, Assen). Uit dit onderzoek is gebleken dat in het gebied nog een (deel) van het originele plaggendeek (esdek) aanwezig kon zijn. Omdat esdekken een hoge verwachting hebben voor het aantreffen van archeologie was volgens het gemeentelijk archeologiebeleid een vervolgonderzoek nodig in de vorm van proefsleuven.

Het proefsleuvenonderzoek is in 2015 uitgevoerd door RAAP (Hielkema, J.B., 2015: Uitbreiding begraafplaats te Rolde, gemeente Aa en Hunze; archeologisch vooronderzoek: een proefsleuvenonderzoek. RAAP-rapport 3057, Raap Archeologisch Adviesbureau, Weesp). Bij dit onderzoek zijn sporen van bewoning gevonden in de vorm van paalsporen, greppels en kuilen. Omdat in deze fase van het onderzoek de aangetroffen sporen nog lastig te dateren waren, gingen de onderzoekers ervan uit dat het om een nederzetting uit de late prehistorie zou gaan. Aangezien het niet mogelijk was om de archeologische vindplaats in de bodem te behouden, is besloten om het gehele gebied vlakdekkend te onderzoeken door middel van een opgraving.

De opgraving is begin 2017 uitgevoerd door RAAP. Tijdens dit definitieve onderzoek is duidelijk geworden dat ter plekke van de uitbreiding van de begraafplaats resten van een nederzetting lagen die nu op basis van de aardewerkvondsten kan worden gedateerd in de 4e-5e eeuw na Christus (vroeg-middeleeuwen). Er zijn tenminste twee huisplattengronden en vier spiekers teruggevonden en verder twee hutkommen, een waterput, kuilen, greppels en paalsporen. In oostelijke en westelijke richting kon de begrenzing van de nederzetting worden vastgesteld, maar richting het noorden en zuiden zullen de nederzettingen zich verder uitstrekken buiten het opgegraven gebied. Bovenstaande is gebaseerd op het evaluatie- en selectierapport van de opgraving (Hielkema, J.B., Uitbreiding begraafplaats te Rolde, gemeente Aa en Hunze; Een opgraving, RAAP-Evaluatie- en selectierapport, feb. 2017).

Het definitieve onderzoek heeft ertoe geleid dat alle aanwezige archeologische resten in het gebied ten noorden van de rioolwaterpersleiding zijn onderzocht en gedocumenteerd. Het definitieve rapport van de opgraving zal in de loop van 2017

verschijnen. Voor het plangebied ten noorden van de rioolwaterpersleiding is derhalve geen dubbelbestemming archeologie meer nodig. Voor de overige delen van het plangebied blijft de dubbelbestemming archeologie gehandhaafd.

4.2 Bodem

In het bestemmingsplan dient aangegeven te worden wat de kwaliteit van de bodem ter plaatse van het plangebied is. Tevens dient, op basis van de Mor (Ministeriële regeling omgevingsrecht), bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen een rapportage van een recent uitgevoerd verkennend bodemonderzoek toegevoegd te worden. Voor verkennend bodemonderzoek op een locatie wordt de norm NEN 5740 gehanteerd (onderzoeksstrategie voor verkennend bodemonderzoek).

De bodemonderzoeksplicht geldt alleen voor bouwwerken waarvoor:

- een reguliere omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen is vereist;
- waarin voortdurend of nagenoeg voortdurend (1,5 of meer uren per dag) mensen kunnen verblijven;
- die de grond raken;
- waarvan het bestaande gebruik wijzigt (interne verbouwing van niet-verblijfsruimte naar verblijfsruimte);
- die niet naar aard en omvang gelijk zijn aan een bouwwerk genoemd in het Besluit bouwwerken;
- waarvan geen reeds bruikbare recente onderzoeksresultaten aanwezig zijn;
- die geen tijdelijk bouwwerk betreffen waarbij uit het vooronderzoek blijkt dat de locatie onverdacht is.

Er is geen sprake van een dergelijk bouwwerk (verblijfsruimte) waarin nagenoeg voortdurend mensen verblijven, zodat er geen verkennend bodemonderzoek nodig lijkt te zijn.

Verder blijkt uit een algemeen rapport, het Alterra-rapport 'Terug naar de Natuur' uit 2009, dat het vergaan van het dode lichaam geen significant effect op de bodem en het bodemleven veroorzaakt. In dit rapport is een aantal theoretische studies beschreven waarin effecten van metalen, eutrofiërende stoffen, organische zuren en afbraakproducten, medische stoffen en stoffen als kwik op afzonderlijke milieuonderdelen onderzocht zijn. Het begraven zal niet leiden tot overschrijdingen van de milieunormen voor de bodem.

De Wet op de lijkbezorging voorziet afdoende in maatregelen om significante milieueffecten te voorkomen of te beperken. De Wet op de lijkbezorging is afgestemd op reguliere vormen van begraven.

4.3 Cultuurhistorie

Modernisering Monumentenwet (MoMo)/Wijziging Bro

Per 1 januari 2012 is de wijziging van het Bro in werking getreden die een verplichting inhoudt om in de toelichting van het bestemmingsplan een beschrijving op te nemen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.

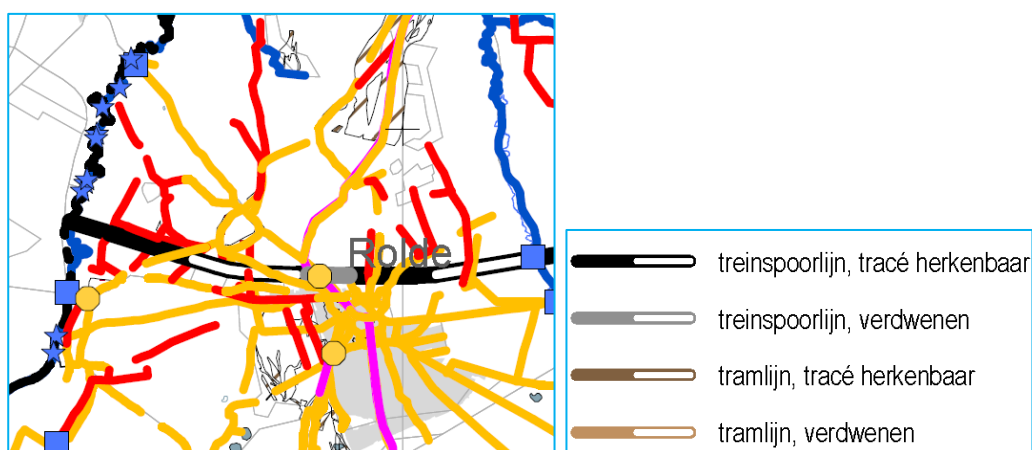
Wat zijn cultuurhistorische waarden? De Memorie van Toelichting bij het Besluit ruimtelijke ordening zegt met betrekking tot artikel 3.1.6 het volgende:

"Bij cultuurhistorische waarden gaat het over de positieve waardering van sporen, objecten, patronen en structuren die zichtbaar of niet zichtbaar onderdeel uitmaken van onze leefomgeving en een beeld geven van een historische situatie of ontwikkeling. In veel gevallen bepalen deze cultuurhistorische waarden de identiteit van een plek of gebied en bieden ze aanknopingspunten voor toekomstige ontwikkelingen. Deze cultuurhistorische elementen kan men niet allemaal als beschermd monument of gezicht aanwijzen, maar zijn wel onderdeel van de manier waarop we ons land beleven, inrichten en gebruiken"

Het begrip cultuurhistorie heeft drie aspecten:

1. Historische (stede)bouwkunde / bovengrondse monumentenzorg; bijvoorbeeld kastelen, kerken, oude boerderijen of landhuizen, maar ook stedenbouwkundige elementen als beschermde stads- of dorpsgezichten;
2. Archeologie; sporen en vondsten van menselijk handelen in het verleden in de bodem zijn achtergebleven, bijvoorbeeld potscherven, resten van voedselbereiding, graven, maar ook verkleuringen in de grond die duiden op bewoning of infrastructuur. Een verzamelterm hiervoor is 'archeologische waarden'. Alle archeologische waarden bij elkaar zijn het 'bodemarchief'. Deze sporen kunnen zich ook onder water bevinden zoals bijvoorbeeld verdronken nederzettingen of scheepswrakken;
3. Cultuurlandschap/historische geografie: alle landschappelijke elementen die het gevolg zijn van menselijk handelen in het verleden, bijvoorbeeld verkavelingspatronen, pestbosjes, landgoederenzones of ontginningsassen.

Ter plaatse is sinds jarenlang sprake van een pad die het tracé volgt van de oude spoorlijn Assen – Stadskanaal. Op onderstaande historische kaart uit 1950 is deze spoorlijn nog duidelijk zichtbaar. Dit tracé van de oude spoorlijn maakt onderdeel uit van de waardevolle cultuurhistorische infrastructuur van de gemeente Aa en Hunze (Cultuurhistorische Waardenkaart gemeente Aa en Hunze, vastgesteld 2016 – onderstaand weergegeven op het kaartbeeld).

In het plangebied bevindt zich ook een rioolwaterpersleiding. Met deze rioolwaterpersleiding wordt rekening gehouden. Dit levert voor het bestemmingsplan op dat daar waar het oude spoortracé zich bevindt er geen ruimtelijke ontwikkelingen

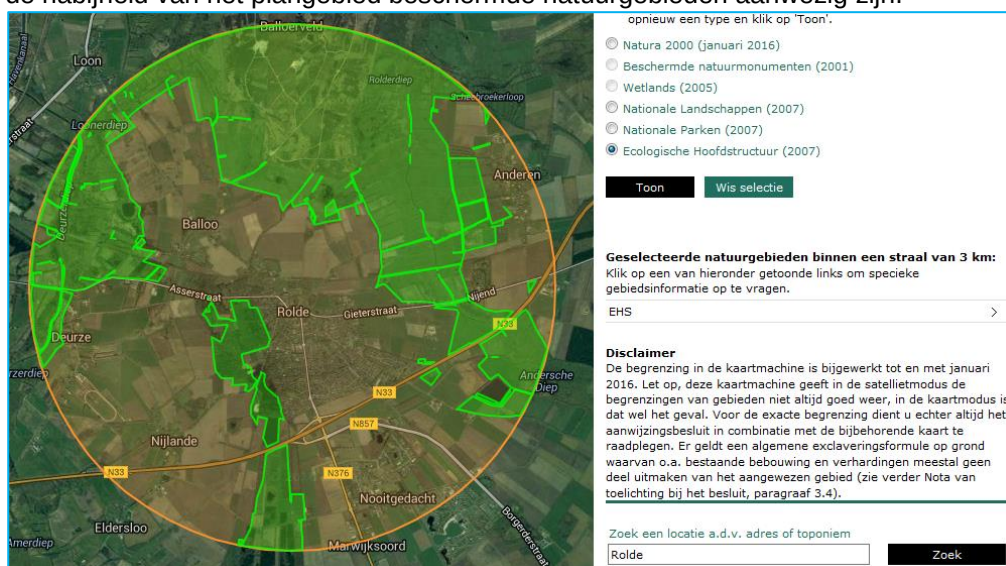
plaatsvinden. Op deze wijze blijft de ligging van het spoortracé zichtbaar als cultuurhistorische verwijzing.

4.4 Ecologie

De bescherming van plant- en diersoorten is in Nederland geregeld in Wet Natuurbescherming (verder te noemen WNB). Deze wet is op 1 januari 2017 in werking getreden en beschermt ruim 900 soorten in Nederland voorkomende planten- en diersoorten. Deze wet vervangt de huidige Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet.

Op de kaart weergegeven op de volgende bladzijde is weergegeven of er zich in of in de nabijheid van het plangebied beschermde natuurgebieden aanwezig zijn.

Nationaal Natuurwerk (NNN) en Natura 2000 (N2000)

De onderzochte locatie ligt niet in het NNN, zodat hier geen nader onderzoek naar nodig is.

Soortbescherming

Artikelen 3.1 tot en met 3.11 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van soorten. De bescherming is opgedeeld in vijf categorieën met soorten:

- Vogels met jaarrond beschermde nesten;
- Overige vogels;
- Soorten van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I);
- Overige soorten die op nationaal niveau beschermd zijn en waarvoor provinciaal geen vrijstelling geldt;
- Overige soorten die op nationaal niveau beschermd zijn, maar waarvoor provinciaal wel een vrijstelling geldt.

Voor vogels geldt dat er twee categorieën zijn: de vogels met jaarrond beschermde nesten (o.a. Huismus, Gierzwaluw en Buizerd) en de overige broedvogels. Vogels met jaarrond beschermde nesten hebben een strikte beschermingsstatus binnen de Wet natuurbescherming. Van overige broedvogels zijn hun nesten alleen tijdens de broedseizoen beschermd (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest). Voor soorten van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn zijn in artikel 3.5 verboden vastgelegd (o.a. verboden om dieren te doden en voortplantings- of rustplaatsen te vernielen) en geldt een strikte beschermingsstatus. Soorten die op nationaal niveau beschermd zijn, kunnen ingedeeld worden in twee categorieën. Provincies mogen besluiten om bepaalde soorten vrij te stellen van bescherming in het kader van ruimtelijke ingrepen, beheer en onderhoud. In de meeste provincies geldt - onder andere voor ruimtelijke ontwikkelingen - een vrijstelling voor een selectie van zoogdieren en amfibieën. Voor de overige soorten gelden vergelijkbare verboden (zie artikel 3.10) als voor soorten van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en geldt eveneens een strikte beschermingsstatus.

Voor het overtreden van verbodsartikelen bij ruimtelijke ingrepen is het noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij bevoegd gezag (veelal de provincie waarbinnen de ingreep of activiteit plaatsvindt). Voor het verkrijgen van een ontheffing dient een uitgebreide rapportage opgesteld te worden waarin o.a. wordt aangegeven hoe gezorgd wordt dat schade tot een minimum beperkt blijft en of compenserende maatregelen aan de orde zijn.

Ecologisch onderzoek

Voor de uitbreiding van de begraafplaats te Rolde (noordzijde) is door buro EcoGroen Advies een Quicksan gedaan in 2014. Dit onderzoek is onder de titel Quicksan natuurtoets uitbreiding begraafplaats, Rolde / Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid vastgelegd in rapport 14-019 d.d. 12 februari 2014. Het onderzoek is als bijlage bij dit ontwerp bestemmingsplan gevoegd.

Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het plangebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Een soort als Houtduif kan bijvoorbeeld tot in november broedend aanwezig zijn.

Bij de beoogde plannen verdwijnen mogelijk exemplaren en/of verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde planten, kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht.

Uitgevoerde werkzaamheden

De werkzaamheden zijn uitgevoerd buiten het broedseizoen. Voor kap van bomen was voorts geen vergunning vereist. De houtopstanden stonden buiten de bebouwde kom in de zin van de Boswet stond; daarmee was kapvergunningplicht zoals bedoeld in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) niet van toepassing.

Toelichting: Artikel 5 van de Boswet 2e lid stelt: Het bepaalde bij de artikelen 2 en 3 vindt voorts geen toepassing ten aanzien van houtopstanden, welke een zelfstandige eenheid vormen, en hetzij geen grotere oppervlakte beslaan dan 10 are, hetzij ingeval van rijbeplanting, gerekend over het totaal aantal rijen, niet meer bomen omvatten dan 20.

De te kappen houtopstand is beschouwd als een zelfstandige eenheid met een oppervlakte kleiner dan 10 are, er was geen sprake van een rijbeplanting niet meer dan 20 bomen omvattend. Het betreffende perceel waarop de bomen stonden heeft een grootte van ca. 3000 m², het met bomen begroeide oppervlak bedroeg ca. 700 m², het gaat dan om een randbeplanting. Op het perceel werden "kerstbomen" geteeld. Zowel de Boswet (artikel 1 lid 4 onder f) als de APV zijn niet van toepassing op fijnsparren, niet ouder dan twaalf jaren, bestemd om te dienen als kerstbomen en geteeld op daarvoor in het bijzonder bestemde terreinen. En voor zover kweekgoed (artikel 1 lid 4 onder g) werd geteeld geldt ook hier de uitzondering.

Derhalve heeft de gemeente geen kapmelding in het kader van de Boswet gedaan en heeft de gemeente geen herplant verplichting op grond van de Boswet.

4.5 Externe veiligheid

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) richt zich primair op inrichtingen zoals bedoeld in de Wet milieubeheer. In artikel 2, lid 1 van het Bevi staan de inrichtingen genoemd waarop het besluit van toepassing is. Deze inrichtingen brengen risico's met zich mee voor de in de omgeving aanwezige risicogevoelige objecten. Een begraafplaats wordt niet aangemerkt als een risicobron en wordt ook niet aangemerkt als een (beperkt) kwetsbaar object, zodat nader onderzoek naar externe veiligheid niet noodzakelijk is.

4.6 Geluid (Wet geluidhinder)

De eventuele verplichting tot uitvoering van een akoestisch onderzoek is vastgelegd in de Wet geluidhinder (Wgh). De Wgh bevat geluidnormen en richtlijnen over de toelaatbaarheid van geluidniveaus als gevolg van rail- en wegverkeerslawaai, industrielawaai en luchtvaartlawaai. De Wgh geeft aan dat een akoestisch onderzoek moet worden uitgevoerd bij het voorbereiden van de vaststelling van een bestemmingsplan of het nemen van een projectafwijkingbesluit, indien het plan een geluidgevoelig object mogelijk maakt binnen een geluidszone van een bestaande geluidsbron of indien het plan een nieuwe geluidsbron mogelijk maakt. Een eventueel akoestisch onderzoek moet uitwijzen of de wettelijke voorkeursgrenswaarde bij

geluidgevoelige objecten wordt overschreden en zo ja, welke maatregelen nodig zijn om aan de voorkeursgrenswaarde te voldoen.

Van belang is om na te gaan of een begraafplaats is aan te merken als een geluidsgevoelig object vanuit de Wet geluidhinder. Dat is niet het geval, een begraafplaats is niet geluidgevoelig, zodat nader onderzoek naar geluid niet nodig is.

4.7 Luchtkwaliteit

Op 15 november 2007 is het onderdeel luchtkwaliteit van de Wet milieubeheer in werking getreden. Kern van de wet is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Projecten die 'niet in betekende mate' (nibm) van invloed zijn op de luchtkwaliteit hoeven niet meer getoetst te worden aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit. In de AMvB-nibm zijn de criteria vastgelegd om te kunnen beoordelen of voor een project sprake is van nibm.

Zo is een project waarbij in totaal 1.500 woningen aan één ontsluitingsweg worden gebouwd nog aangemerkt als een Nibm-project. Hier betreft het project het uitbreiden van de bestaande begraafplaats te Rolde met circa 6500 m² en blijft hiermee ruimschoots onder deze drempelnorm. Nader onderzoek naar luchtkwaliteit is niet nodig.

4.8 M.E.R.-beoordeling

In het Besluit m.e.r., bijlage D, onder artikel 11 (Woningbouw, Stedelijke ontwikkeling, Industrierterreinen) staat onder artikel 11.3 genoemd dat een m.e.r.-beoordeling moet plaatsvinden in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject (met inbegrip van winkelcentra of parkeerterreinen): indien:

- De oppervlakte een aaneengesloten gebied betreft van 100 hectare en groter dan 2000 seniorenwoningen betreft.

Qua aard, omvang en ligging is voorliggend ruimtelijk plan niet gelijk te stellen aan de betreffende en omschreven activiteit zoals bedoeld in het Besluit m.e.r.

Echter, op 1 april 2011 heeft een wijziging van het Besluit m.e.r. plaatsgevonden. Daardoor is nu een beoordeling van een activiteit zoals die voorkomt op lijst D noodzakelijk, zelfs al is de omvang van de activiteit ver onder de drempelwaarde gelegen.

Voor elk besluit of plan dat betrekking heeft op activiteit(en) die voorkomen op de D-lijst en die beneden de drempelwaarden vallen moet een toets worden uitgevoerd of belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. Deze vormvrije m.e.r.-beoordeling kan tot twee uitkomsten leiden:

- Belangrijke nadelige milieugevolgen zijn uitgesloten: er is geen m.e.r.-beoordeling noodzakelijk;
- Belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn niet uitgesloten: er moet een m.e.r.-beoordeling plaatsvinden of er kan direct worden gekozen voor een m.e.r.

In bijlage III van de EU-richtlijn m.e.r. staan de criteria genoemd waarnaar moet worden gekeken bij de beoordeling. In voorliggende casus is gekeken naar deze Europese criteria.

Op basis van de uitkomsten in dit hoofdstuk 4 – Omgevingsfactoren – is inzichtelijk gemaakt dat er geen belangrijk nadelige gevolgen zijn voor de omgeving en het milieu.

Verder hebben de locatie en de omgeving verder geen bijzondere kenmerken die geschaad worden door het initiatief. Gezien de aard van de ingrepen zijn verder geen negatieve effecten te verwachten, zodat op basis hiervan verder kan worden afgezien van het verrichten van een nader m.e.r.-onderzoek en dat kan worden volstaan met deze (vorm)vrije m.e.r.-beoordeling.

4.9

Milieuhinder

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is het van belang dat bij de aanwezigheid van bedrijven in de omgeving van geplande milieugevoelige functies, zoals seniorenwoningen, ter plaatse van de seniorenwoningen een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd en dat rekening wordt gehouden met de bedrijfsvoering en de milieuruimte van de betreffende milieubelastende functies. Om te komen tot een ruimtelijk relevante toetsing van bedrijfsvestigingen op milieuhygiënische aspecten wordt milieuzonering gehanteerd. Hieronder wordt verstaan een voldoende ruimtelijke scheiding tussen enerzijds milieubelastende bedrijven of inrichtingen en anderzijds milieugevoelige gebieden zoals woongebieden.

Milieuzonering beperkt zich tot milieuaspecten met een ruimtelijke dimensie: geluid, geur, gevaar en stof. Om milieuzonering hanteerbaar te maken wordt gebruik gemaakt van de VNG publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (uitgave 2009). Deze publicatie bevat onder meer lijsten met richtafstanden van diverse milieuhinderlijke activiteiten en stappenplannen voor concrete situaties. De richtafstanden uit bijlage 1 voor de VNG publicatie gaan uit van een 'rustige woonwijk'. Indien er sprake is van het omgevingstype 'gemengd gebied' dan kan de richtafstand terug worden gebracht met één afstandsstap. Onderstaand in tabelvorm de normafstanden.

Milieucategorie	Normafstand tot rustige woonomgeving	Normafstand tot gemengd gebied
1	10 meter	0 meter
2	30 meter	10 meter
3.1	50 meter	30 meter
3.2	100 meter	50 meter
4.1	200 meter	100 meter
4.2	300 meter	200 meter
5.1	500 meter	300 meter
5.2	700 meter	500 meter
5.3	1000 meter	700 meter
6.1	1500 meter	1000 meter

De opgenomen richtafstanden zijn geen normen, maar afstanden waarvan gemotiveerd mag worden afgeweken. De afstanden worden gemeten vanaf de grens van de bestemming die milieubelastende functies toelaat tot aan de dichtstbij gelegen gevel van de gevoelige functie.

Een “rustige woonwijk en rustig buitengebied” is een woonwijk die is ingericht volgens het principe van functiescheiding. Afgezien van enkele wijkgebonden voorzieningen zijn er vrijwel geen andere functies. Er is weinig storend verkeer. Een vergelijkbaar omgevingstype is een rustig buitengebied (inclusief eventueel verblijfsrecreatie), een stiltegebied of een natuurgebied.

Het plangebied en omgeving is te karakteriseren als een rustig buitengebied/rustige woonwijk, zodat uitgegaan kan worden van de in de VNG-Reeks genoemde normafstanden

Hinder vanuit de begraafplaats naar buiten

Begraafplaatsen en uitvaartcentra hebben op basis van de VNG-reeks normafstanden voor geur, stof, geluid en gevaar van respectievelijk 0 m, 0 m, 10 m en 0 meter. De meest nabijgelegen woningen van derden bevindt zich op circa 150 meter afstand, zodat er geen sprake zal zijn van hinder vanuit de uitbreiding van de begraafplaats richting (bedrijfs)woningen van derden.

Hinder van buiten de begraafplaats naar de begraafplaats toe

Een begraafplaats is geen milieugevoelig object (voor geur, stof, geluid en gevaar), zodat er ook geen sprake is van enige belemmerde bedrijfsvoeringen van bedrijvigheid van buiten de begraafplaats op de begraafplaats.

4.10 Verkeer en Vervoer

Nieuwe functies betekenen meestal ook dat er sprake is of zal zijn van een toename van verkeersbewegingen, alsmede ontstaat er een parkeerbehoefte. Uitgangspunt is dat nieuwe functies geen onevenredige extra hinder veroorzaken voor reeds aanwezige functies in de omgeving.

De uitbreiding van de begraafplaats is nodig omdat de bestaande begraafplaats vol begint te raken. Als gevolg van de uitbreiding is er geen sprake van een extra toename aan parkeerplaatsen, immers de maximale behoefte aan parkeerplaatsen zal alleen aanwezig zijn op het moment dat er een uitvaart plaatsvindt. Als gevolg van de uitbreiding zal het aantal gelijktijdige uitvaarten in een dorp zoals Rolde niet meegroeien, zodat bij een uitvaart gebruik kan worden gemaakt van de bestaande parkeercapaciteit.

4.11 Watertoets

Op 15 juli 2015 is via www.dewatertoets.nl de zogeheten watertoets uitgevoerd. Het plangebied bevindt zich binnen het beheersgebied van het waterschap Hunze en Aa's. Er is sprake van de zogeheten 'korte procedure – standaard waterparagraaf'. Voor de verdere procedurele afhandeling van de watertoets in het niet noodzakelijk het waterschap te betrekken, als er met de opmerkingen gemaakt in dit document rekening zal worden gehouden tijdens de verdere uitwerking van dit plan.

Het watertoetsdocument 'korte procedure – standaard waterparagraaf' is als bijlage bij dit bestemmingsplan gevoegd.

Vanuit de uitgevoerde watertoets van 15 juli is een reactie van het waterschap gekomen dat er sprake is van de ligging van een rioolwaterpersleiding in het plangebied. Deze is op de verbeelding weergegeven en in de regels voorzien van een adequate regeling.

Tevens heeft het waterschap aangegeven dat de hoogste grondwaterstanden die in het plangebied kunnen worden verwacht ruim aan het wettelijk kader voldoen aangezien de gemiddeld hoogste grondwaterstand zich hier namelijk op meer dan 3 meter diepte onder het maaiveld bevindt.

5

Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid

Op grond van artikel 6.12 Wro stelt de gemeenteraad een exploitatieplan vast. Onder omstandigheden kan de gemeenteraad besluiten dat niet te doen. De gronden voor de uitbreiding van de begraafplaats zijn in eigendom bij de gemeente Aa en Hunze. De kosten die zijn gemoeid met de realisering van de begraafplaats komen ten laste van de gemeente. Het plan is derhalve economisch uitvoerbaar. Op basis hiervan is er dan ook geen exploitatieplan nodig.

6

Hoofdstuk 6 Overleg en inspraak

In deze paragraaf worden, wanneer deze beschikbaar zijn en indien noodzakelijk, de resultaten van het overleg op grond van artikel 3.1.1. Besluit ruimtelijke ordening uiteengezet. Ook de resultaten van de inspraak worden hier uiteengezet wanneer deze beschikbaar zijn.

Inspraak

Van 3 november 2016 tot en met 14 december 2016 is inspraak verleend op het bovenvermelde voorontwerp bestemmingsplan, dat ziet op een uitbreiding van de begraafplaats in Rolde in noordelijke richting. Gedurende deze termijn is één inspraakreactie ontvangen namens de Stichting Dorpsbelangen Rolde.

Vooroverleg

Het voorontwerp bestemmingsplan is daarnaast ook aangeboden aan diensten van het Rijk, de provincie Drenthe en het waterschap Hunze en Aa's, ter voldoening aan het overleg zoals bedoeld in artikel 3.1.1 van het Besluit Ruimtelijke Ordening (BRO). Er zijn overlegreacties ontvangen van de provincie en het waterschap.

Hierna wordt ingegaan op de inspraak- en overlegreacties. Deze zijn (verkort) weergegeven. Per opmerking geeft het college een reactie. Tevens wordt aangegeven of het ontwerp bestemmingsplan ten gevolge van de betreffende opmerking wordt gewijzigd t.o.v. het voorontwerp bestemmingsplan. Er is sprake van wijzigingen in de toelichting n.a.v. de reacties van de provincie en Dorpsbelangen.

Daarnaast is er ook aanleiding voor het college om het plan ambtshalve te wijzigen. Daarop wordt ingegaan onderaan deze notitie.

Het ontwerp bestemmingsplan is de volgende versie van het bestemmingsplan dat ter inzage wordt gelegd. Nadat het ontwerp bestemmingsplan ter inzage heeft gelegen, kan het college het bestemmingsplan ter vaststelling aanbieden aan de gemeenteraad.

Overlegreactie provincie Drenthe

Archeologie

De bevindingen van het archeologisch onderzoek zijn nog niet in het voorontwerp bestemmingsplan verwerkt. De provincie maakt daarom een voorbehoud voor het provinciaal belang archeologie.

Reactie college

Voorafgaand aan de ter inzage legging van het ontwerp bestemmingsplan hoeven nog niet alle onderzoeksgegevens beschikbaar te zijn. Er is voor gekozen om in een vroeg stadium inspraak en overleg te verlenen en daarom niet het archeologisch onderzoek af te wachten. De gemeente heeft gewacht met het archeologisch onderzoek, omdat de gemeente eerder nog geen eigenaar was van de grond.

Inmiddels is het archeologisch onderzoek wel uitgevoerd en de onderzoeksresultaten staan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg. De rapportage van het archeologisch onderzoek wordt als bijlage bij de toelichting van het ontwerp bestemmingsplan gevoegd. Ook wordt de toelichting zelf aangepast aan de nieuwe kennis.

Daarnaast worden ook de archeologische dubbelbestemmingen geschrapt voor het gebied waarvoor het onderzoek is uitgevoerd, omdat uit het onderzoek is gebleken dat er geen sprake is van archeologische waarden die beschermd hoeven te worden.

Overlegreactie waterschap Hunze en Aa's

Het voorontwerp bestemmingsplan geeft het waterschap geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Reactie college

Het college neemt met instemming kennis van deze overlegreactie.

Inspiraakreactie Stichting Dorpsbelangen Rolde

Locatiekeuze

In de toelichting van het bestemmingsplan wordt de gekozen uitbreidingslocatie van de begraafplaats niet gemotiveerd. Een onderbouwing van de locatiekeuze is toch wel het minste wat van een plantoelichting mag worden gevraagd. Het plan roept dan ook de vraag op waarom er niet voor een andere uitbreidingsrichting van de begraafplaats wordt gekozen. In de ondergrond van het plangebied ligt een rioolwaterpersleiding. Een deel van het terrein is daardoor niet bruikbaar voor het aanleggen van graven. Bovendien heeft de begraafplaats momenteel aan de noordzijde een mooie landschappelijke begrenzing. Door de uitbreiding komt de begraafplaats direct langs het geasfalteerde fietspad te liggen dat over de voormalige spoorbaan loopt. De groensingel en het onverharde wandelpad tussen het fietspad en de begraafplaats komen daarmee te vervallen. Landschappelijk en ecologisch betekent dit een verlies aan waarden.

Een en ander pleit ervoor om een andere uitbreidingslocatie te overwegen, bij voorkeur dichterbij het dorp dan de nu gekozen locatie. Dat zou ook aanzienlijk gunstiger zijn voor minder valide bezoekers van de begraafplaats.

Reactie college

In de toelichting wordt inderdaad alleen verwoord waarom de uitbreiding op deze locatie kan worden gerealiseerd. Op zich is dat voldoende; er zijn echter wel door het college t.b.v. de planvorming meerdere opties bekeken. In de toelichting van het ontwerp bestemmingsplan wordt daarom ook ingegaan op de redenen die voor het college ten grondslag hebben gelegen aan de locatiekeuze.

Tussen de nieuwe gronden van de begraafplaats en het fietspad wordt wederom voorzien in een landschappelijk begrenzing in de vorm van een haag. Op dit moment is er geen beplanting aanwezig. Het onverharde wandelpad blijft aanwezig in het ontwerp van de nieuwe begraafplaats. Zij het dat dit wandelpad aan weerszijden wordt afgesloten met te openen hekken. Dit wandelpad bevindt zich overigens op het tracé van de voormalige spoorbaan; het fietspad loopt juist ten noorden daarvan. Tussen het fietspad en het wandelpad komt de nieuwe begraafplaats te liggen.

Zwavelgrond moet zavelgrond zijn

In paragraaf 3.1.5 van de toelichting bij het bestemmingsplan wordt gesproken over "zwavelgrond". Dit moet waarschijnlijk zijn: "zavelgrond".

Reactie college

Deze opmerking is terecht en zal in de toelichting worden aangepast.

Strategische Toekomstvisie

In paragraaf 3.3 van de toelichting wordt ingegaan op de doelstellingen in de 'Strategische Toekomstvisie 2020' van de gemeente Aa en Hunze (van 16 december 2009). Dit is een verouderd beleidsdocument. De gemeenteraad heeft inmiddels de 'Herijking Strategische Toekomstvisie 2015-2025' vastgesteld. Paragraaf 3.3 zal dan ook vervangen moeten worden door tekst die betrekking heeft op laatstgenoemd beleidsdocument.

Reactie college

De toelichting zal op dit punt worden aangepast.

Archeologie

De resultaten van het archeologisch onderzoek ontbreken in het voorontwerp bestemmingsplan. Naar verluid zullen deze bij het ter inzage leggen van de ontwerpversie van het plan als bijlage worden toegevoegd. Dit betekent dat thans niet kan worden beoordeeld of het bestemmingsplan uitvoerbaar is. De locatie maakt immers deel uit van archeologisch gevoelig gebied. Afhankelijk van de onderzoeksresultaten lijkt zo de kans aanwezig dat de beoogde uitbreiding van de begraafplaats niet haalbaar zal blijken.

Reactie college

Voorafgaand aan de ter inzage legging van het ontwerp bestemmingsplan hoeven nog niet alle onderzoeksgegevens beschikbaar te zijn. Er is voor gekozen om in een vroeg stadium inspraak en overleg te verlenen en daarom niet het archeologisch onderzoek af te wachten. De gemeente heeft gewacht met het archeologisch onderzoek, omdat de gemeente eerder nog geen eigenaar was van de grond. Inmiddels is het archeologisch onderzoek wel uitgevoerd en de onderzoeksresultaten staan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg. De rapportage van het archeologisch onderzoek zal als bijlage bij de toelichting van het ontwerp bestemmingsplan worden gevoegd. Ook wordt de toelichting zelf aangepast aan de nieuwe kennis.

Daarnaast worden ook de archeologische dubbelbestemmingen geschrapt voor het gebied waarvoor het onderzoek is uitgevoerd, omdat uit het onderzoek is gebleken dat er geen sprake is van archeologische waarden die beschermd hoeven te worden.

Ecologie

In paragraaf 4.4 van de toelichting wordt gesteld dat er ten behoeve van de uitbreiding van de begraafplaats geen bomen worden gekapt. Dit is niet juist. Om de uitbreiding mogelijk te maken zal de gehele groensingel tussen het fietspad aan de noordzijde en de huidige begraafplaats verwijderd moeten worden. Op grond van de Flora- en faunawet zal daarom alsnog onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten moeten worden uitgevoerd. De resultaten van dergelijk onderzoek kunnen consequenties hebben voor het bestemmingsplan. De laatste zin van paragraaf 4.4 vormt een merkwaardig contrast met dat wat in het voorgaande wordt gesteld: "Als gevolg van de uitbreiding zullen naar verwachting waarden worden aangetast voor de flora- en fauna". Hier klopt waarschijnlijk iets niet in de formulering.

Reactie college

Paragraaf 4.4 van de toelichting is aangepast op de feitelijke situatie. In de tussentijd is, in samenhang met het uitvoeren van archeologisch onderzoek, beplanting verwijderd. Ten behoeve van de werkzaamheden is vooraf ecologisch onderzoek verricht, waaruit bleek dat de beplanting verwijderd mocht worden.

Er wordt voorzien in een nieuwe haag tussen de nieuwe gronden van de begraafplaats en het fietspad. Ook is het college voornemens nieuwe bomen te planten.

Ambtshalve wijziging

Naast de eerder genoemde wijzigingen, kiest het college er ook voor de volgende ambtshalve wijziging aan te brengen.

In artikel 3.3 van de regels (nummering voorontwerp bestemmingsplan) is de voorwaardelijke verplichting opgenomen om de begraafplaats exact in te richten volgens het bijgevoegde inrichtingsplan. Het college schrapt deze voorwaardelijke verplichting.

Hoewel het college het streven heeft de begraafplaats in te richten volgens het inrichtingsplan, wenst het college dit plan niet te strikt vooraf vast te leggen. De planologische verplichting daartoe ontbreekt; in het voorontwerp bestemmingsplan heeft het college er zelf voor gekozen het als voorwaardelijke verplichting op te nemen. Om het tracé van de voormalige spoorbaan en de daaronder gelegen rioolwaterpersleiding te beschermen bepaalt het ontwerp bestemmingsplan dat op deze gronden geen graven aanwezig mogen zijn. Voor het overige gebied waar wel graven aanwezig zullen zijn bestaat niet de noodzaak de inrichting strikt in het bestemmingsplan vast te leggen. De hoofdopzet zal het college in stand houden.

Dit artikel is in de regels van het ontwerp bestemmingsplan daarom niet meer opgenomen.

Ontwerp-bestemmingsplan

Het ontwerp-bestemmingsplan heeft van 6 mei tot en met 17 mei 2017 ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

7 Hoofdstuk 7 Juridische toelichting

7.1 Algemeen

Het bestemmingsplan regelt de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden van de gronden binnen het plangebied. De wijze waarop deze regeling juridisch kan worden vormgegeven, wordt in grote lijnen bepaald door de op 1 juli 2008 in werking getreden Wet ruimtelijke ordening, en door het daarbij behorende Besluit ruimtelijke ordening en de Regeling standaarden ruimtelijke ordening 2012, zoals deze per 1 oktober 2012 in werking is getreden. De verbeelding dient in samenhang met de planregels te worden gelezen.

In de Wet ruimtelijke ordening (hierna Wro) met bijbehorend Besluit ruimtelijke ordening (hierna Bro) heeft het bestemmingsplan een belangrijke rol als normstellend instrument voor het ruimtelijk beleid van gemeenten, provincies en het rijk. In de ministeriële Regeling standaarden ruimtelijke ordening (hierna Rsro) is vastgelegd dat de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (hierna SVBP2012) de norm is voor de vergelijkbaarheid van bestemmingsplannen. Naast de SVBP2012 zijn ook het Informatiemodel Ruimtelijke Ordening (hierna IMRO2012) en de Standaard Toegankelijkheid Ruimtelijke Instrumenten (hierna STRI2012) normerend bij het vastleggen en beschikbaar stellen van bestemmingsplannen.

Conform Wro en Bro wordt een bestemmingsplan met de daarbij behorende toelichting in digitale geautoriseerde bronbestanden vastgelegd en in die vorm vastgesteld. Daarnaast kent de Wro een papieren versie van (hetzelfde) bestemmingsplan. Indien de inhoud van digitale stukken tot een andere uitleg leidt dan de stukken op papier, dan is de digitale inhoud beslissend. Het bestemmingsplan is daarmee een digitaal juridisch authentiek document. De informatie die is vastgelegd in het plan moet in elektronische vorm volledig toegankelijk en raadpleegbaar zijn. Dit wordt de digitale verbeelding genoemd.

De SVBP2012 geeft normen voor de opbouw van de planregels en voor de digitale verbeelding van het bestemmingsplan. De standaard heeft geen betrekking op de toelichting van het bestemmingsplan. Er worden geen normen gesteld omtrent de vormgeving en inrichting van de analoge weergave van het bestemmingsplan. De SVBP2012 heeft ook geen betrekking op de totstandkoming van de inhoud van een Bestemmingsplan. Dit is de verantwoordelijkheid van het bevoegde gezag. In de SVBP2012 is wel aangegeven hoe de inhoud van een bestemmingsplan digitaal moet worden weergegeven.

De SVBP2012 geeft bindende standaarden voor de opbouw en de verbeelding van het bestemmingsplan. De verbeelding en planregels van dit bestemmingsplan zijn opgesteld conform deze standaarden.

7.2 Toelichting op de toelichting

De informatie die is vastgelegd in het plan moet in elektronische vorm volledig toegankelijk en raadpleegbaar zijn. Dit wordt de digitale verbeelding genoemd. De digitale verbeelding is de verbeelding van het bestemmingsplan in een interactieve raadpleegomgeving, waarin alle relevante bestemmingsplaninformatie wordt getoond: de combinatie van (plan)kaart en regels met de toelichting.

Een raadpleger van het bestemmingsplan moet alle relevante bestemmingsplaninformatie op eenvoudige wijze voor ogen kunnen krijgen. De relevante bestemmingsplaninformatie heeft betrekking op de bestemmingen, dubbelbestemmingen en aanduidingen met bijbehorende regels in het bestemmingsplan. Voor zowel bestemmingen als aanduidingen geldt, dat deze zonder interactie zichtbaar moeten zijn in de digitale verbeelding. Uit interactie met de digitale verbeelding blijkt dan de inhoud van de bestemming en/of aanduiding.

7.3 Toelichting op de planregels

De inrichting van de planregels is deels voorgeschreven door de SVBP2012. De groepering van de planregels, de naamgeving van een aantal planregels en zelf de inrichting van bestemmingen is deels bepaald door de ministeriële regeling. Een aantal planregels is zelfs geheel voorgeschreven: het overgangsrecht, de anti-dubbelregel en de slotregel. De regels zijn standaard ingedeeld in vier hoofdstukken. Bij elke planregel (elk artikel) wordt hieronder een nadere toelichting gegeven.

Toelichting Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 : Begrippen

In dit artikel staan de belangrijkste begrippen verklaard zoals die in de planregels en in deze plantoelichting worden gebruikt. De lijst bevat meer begrippen dan mogelijk in dit bestemmingsplan gebruikt worden.

Artikel 2 : Wijze van meten

In dit artikel staan de belangrijkste begrippen verklaard zoals die in de planregels en in deze plantoelichting worden gebruikt. De lijst bevat meer begrippen dan mogelijk in dit bestemmingsplan gebruikt worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 : Maatschappelijk – Begraafplaats

De maatschappelijke voorzieningen zijn onder de bestemming 'Maatschappelijk' gebracht, waarbij voor de begraafplaats een specificatie is aangebracht. In de regels wordt aangegeven welke voorwaarden gelden voor de betreffende bestemming.

Artikel 5 en 6 : Waarde – Archeologie 4 en 5

Binnen deze dubbelbestemmingen is de bescherming van archeologische waarden verankerd. In de regels is vastgelegd onder welke condities bij ruimtelijke ingrepen een (verkenkend) archeologisch onderzoek nodig is.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 7 : Anti-dubbelregel

Deze regel is geheel voorgeschreven door het Besluit ruimtelijke ordening (in artikel 3.2.4 Bro). Deze standaardbepaling strekt ertoe te voorkomen dat van ruimte die in een bestemmingsplan voor de realisering van een bepaald gebruik of functie mogelijk is gemaakt, na realisering daarvan, ten gevolge van feitelijke functie- of gebruiksverandering van het gerealiseerde, nogmaals zou kunnen worden gebruik gemaakt.

Artikel 8 – Algemene gebruiksregels

In deze regels wordt expliciet weergegeven welk gebruik van gronden en gebouwen in strijd is met het bestemmingsplan.

Artikel 9 – Algemene afwijkingsregels

In dit artikel zijn de algemene afwijkingsregels geformuleerd en is zichtbaar met welke afwijkingen binnen het plan het bevoegd gezag, onder genoemde voorwaarden, mee wenst te werken aan (kleinschalige) afwijkingen van het bestemmingsplan.

Artikel 10 – Algemene procedureregels

In dit artikel is vastgelegd hoe de procedure dient te verlopen indien er toepassing wordt gegeven aan het stellen van nadere eisen.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 11 - Overgangsregels

Deze regels zijn geheel voorgeschreven door het Besluit ruimtelijke ordening (artikelen 3.2.1 en 3.2.2 Bro). Omdat een bestemmingsplan elke tien jaar moet worden herzien, betreffen de meeste bestemmingsplannen gebieden die reeds in gebruik en ingericht zijn. Een bestemmingsplan kan ruimte bieden voor ontwikkelingen en daarom soms ander gebruik en/of bebouwing toelaten dan er in werkelijkheid in het gebied aanwezig is. Bestaande rechten worden beschermd met overgangsrecht. Er is overgangsrecht voor bouwwerken en overgangsrecht voor gebruik van de gronden en bouwwerken.

Artikel 12 - Slotregel

Deze regel is geheel voorgeschreven door de Ministeriële regeling Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen. Deze regel geeft aan hoe de planregels van dit plan kunnen worden aangehaald. Hiermee wordt de naam van het bestemmingsplan vastgelegd. Voor de digitale uitwisseling van plannen krijgt elk plan ook een unieke code van letters en cijfers.

Projectgegevens

Project : Uitbreiding begraafplaats Rolde
Projectnummer : RB 10.283
IMRO-code : NL.IMRO.1680.BPBegraafplRolde-VB01
Versie : 01
Datum : Juli 2017

Opdrachtgever

Gemeente Aa en Hunze

RooBeek Advies

Nautilusstraat 7b
7821 AG Emmen
H. de Roo & M.Beek

www.roobeek-advies.nl